

Sygn. akt III KK 409/14

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 stycznia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Sądej (przewodniczący)

SSN Andrzej Ryński (sprawozdawca)

SSN Jacek Sobczak

Protokolant Łukasz Biernacki

w sprawie J. G.

skazanego wyrokiem łącznym

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art 535 § 5 k.p.k.

w dniu 22 stycznia 2015 r.,

kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 12 lutego 2008 r.,

utrzymującego w mocy wyrok łączny Sądu Okręgowego w L.

z dnia 5 listopada 2007 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok oraz utrzymany nim w mocy wyrok
Sądu Okręgowego i przekazuje sprawę temu ostatniemu Sądowi
do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem łącznym z dnia 5 listopada 2007 r., Sąd Okręgowy orzekając w sprawie skazanego J. G. na skutek jego wniosku o wydanie wyroku łącznego ustalił, że J. G. został skazany następującymi prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w L. z dnia 13 czerwca 2003 r., sygn. akt IX K 253/03, za czyny popełnione:

- w nocy z 4/5 grudnia 2002 r. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art 279 § 1 k.k. i art. 64 § 2 k.k. na karę 2 lat pozbawienia wolności;

- w nocy z 4/5 grudnia 2002 r., z art. 224 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. na karę roku pozbawienia wolności;

- w dniu 29 marca 2001 r., z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. i art. 64 § 1 k.k. na karę 2 lat pozbawienia wolności;

- w dniu 29 marca 2001 r., z art. 190 § 1 k.k. na karę roku pozbawienia wolności, przy orzeczeniu kary łącznej 5 lat pozbawienia wolności, na poczet, której zaliczono mu okresy rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od 29 marca 2001 r. do 30 marca 2001 r. oraz od 5 grudnia 2002 r. do 12 grudnia 2002 r., który to wyrok został zmieniony wyrokiem Sądu Okręgowy w L. z dnia 10 marca 2004 r., sygn. akt V Ka 1756/03, poprzez obniżenie kary pozbawienia wolności do 6 miesięcy za czyn z art. 224 § 2 k.k., kary pozbawienia wolności do roku i 6 miesięcy za czyn z art. 14 § 1 k.k. i art. 278 § 1 k.k. i wymierzenie nowej kary łącznej 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

2. Sądu Okręgowego w L. z dnia 5 kwietnia 2004 r., sygn. akt IV K 359/02 za czyny popełnione:

- w dniu 19 kwietnia 1999 r., z art. 280 § 2 k.k. w zb. z art. 158 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. na karę 7 lat pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 20 zł każda (pkt. II);

- w dniu 27 kwietnia 1999 r., za czyn z art. 263 § 2 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt. III), przy orzeczeniu kary łącznej 7 lat pozbawienia wolności na poczet, której zaliczono okres rzeczywistego pozbawienia wolności skazanego od 27 kwietnia 1999 r., do 11 grudnia 2000 r., przy czym wyrokiem łącznym Sądu Okręgowego w L. z dnia 17 maja 2005 r. w sprawie IV K 25/05, połączono kary jednostkowe pozbawienia wolności orzeczone w sprawach IX K

253/03 i IV K 359/02 i wymierzono skazanemu karę łączną 9 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

3. Sądu Rejonowego w O. z dnia 7 lutego 2006 r., sygn. II K 189/04 zmienionym przez Sąd Okręgowy w L. wyrokiem z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie V Ka 616/06 za czyny popełnione:

- w nocy na 1 sierpnia 2003 r. (pkt. II) i w nocy na 13 sierpnia 2001 r. (pkt. III), z art. 279 § 1 k.k. oraz art. 33 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 91 § 1 k.k. na karę 2 lat pozbawienia wolności oraz 150 stawek dziennych grzywny po 20 zł każda;

- w nocy na 5 kwietnia 2002 r. z art. 289 § 2 k.k. oraz z art. 289 § 4 k.k. na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 75 stawek dziennych grzywny po 20 zł każda (pkt IV);

- w nocy na 7 kwietnia 2002 r. (pkt V), w nocy na 31 sierpnia 2002 r. (pkt VII), od 20 do 23 września 2002 r. (pkt VIII,) z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. na karę 3 lat pozbawienia wolności i 150 stawek dziennych grzywny po 20 zł każda;

- od 25 do 27 czerwca 2002 r. (pkt VI), z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 289 § 2 k.k. i art. 289 § 4 k.k. na karę 2 lat pozbawienia wolności oraz 100 stawek dziennych grzywny po 20 zł każda, przy orzeczeniu za czyny opisane w pkt II, III, IV, V, VI, VII, VIII kary łącznej 5 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 280 stawek dziennych grzywny po 20 zł każda

i w zw. z tym na podstawie art. 85 k.k., art. 86 § 1 k.k. rozwiązał kary łączne orzeczone wyrokami opisanymi w pkt 1, 2, 3, połączył kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami opisanymi w pkt 1 (sygn. akt IX K 253/03), pkt 2 (sygn. akt IV K 359/02) i w pkt 3 (sygn. akt II K 189/04) w odniesieniu do czynów opisanych w pkt IV, V, VII, VIII i VI i jako karę łączną wymierzył J. G. karę 13 lat pozbawienia wolności. Nadto połączył kary grzywny orzeczone wyrokami opisanymi w pkt 2 (sygn. akt IV K 359/02), co do czynu z pkt II i pkt 3 (sygn. akt II K 189/04), w zakresie przestępstw z punktu IV, V, VII, VIII i VI i wymierzył skazanemu grzywnę w wysokości 320 stawek dziennych po 20 zł każda, zaś w pozostałej części postępowanie o wydanie wyroku łącznego umorzył oraz stwierdził, że w pozostałych częściach wyroki podlegają odrębnemu wykonaniu. Jednocześnie na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył skazanemu okresy jego rzeczywistego pozbawienia wolności: od 29 marca 2001 r. do 30 marca 2001

r. oraz od 5 grudnia 2002 r. do 12 grudnia 2002 r. (sygn. akt IX K 253/03) oraz od 27 kwietnia 1999 r. do 11 grudnia 2000 r. (sygn. akt IV K 359/02) oraz okresy dotychczas odbytych kar z połączonych wyroków i rozstrzygnięć w przedmiocie wynagrodzenia za wykonaną przez adwokata obronę z urzędu, a także zwolnił skazanego od ponoszenia wydatków.

Od powyższego wyroku łącznego obrońca skazanego wniósł apelację, którą zaskarżył to orzeczenie w zakresie kary, zarzucając rażącą niewspółmierność - surowość wymierzonej kary łącznej pozbawienia wolności, co zdaniem obrońcy przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności podmiotowych i przedmiotowych poszczególnych czynów, a także postawy skazanego sprawia, że orzeczona kara pozbawienia wolności jest pozbawiona waloru społecznego oddziaływania i należytego wpływu represyjno - wychowawczego na skazanego. W konsekwencji postulował on o zmianę zaskarżonego wyroku przez wymierzenie kary łącznej pozbawienia wolności i grzywny z uwzględnieniem zasady pełnej absorpcji (k. 66-67).

Wyrokiem z dnia 12 lutego 2008 r., sygn. akt II AKa 5/08, Sąd Apelacyjny utrzymał w mocy zaskarżony wyrok łączny, uznając apelację obrońcy za oczywiście bezzasadną (k. 83).

Od powyższego wyroku kasację w trybie art. 521 § 1 k.p.k. wywiódł Rzecznik Praw Obywatelskich, który zaskarżył powyższy wyrok w całości na korzyść J. G. Powołując się na art. 523 § 1 k.p.k. wyrokowi temu zarzucił rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, tj. art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., polegające na tym, że Sąd II instancji rozpoznając apelację obrońcy skazanego, niezależnie od granic zaskarżenia oraz podniesionych zarzutów, nie przekroczył z urzędu granic środka odwoławczego i utrzymał w mocy rażąco niesprawiedliwe orzeczenie Sądu *meriti*, bowiem wydane z rażącym naruszeniem prawa materialnego i procesowego, to jest art. 85 k.k. w zw. z art. 572 k.p.k., polegającym na tym, że Sąd I instancji wyraził błędny pogląd prawny o braku warunków do połączenia kary orzeczonej za czyny opisane w punktach II i III wyroku Sądu Rejonowego w O. z dnia 7 lutego 2006 r. w sprawie o sygn. akt II K 189/04, który to błąd był wynikiem braku dostrzeżenia oczywistej omyłki pisarskiej w opisie jednego z tych czynów, co doprowadziło do

niezasadnego umorzenia postępowania o wydanie wyroku łącznego w tym zakresie.

Powołując się na powyższe skarżący wniósł uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego oraz utrzymanego nim w mocy orzeczenia Sądu I instancji i przekazanie sprawy temu ostatniemu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich wywiedziona na korzyść skazanego okazała się oczywiście zasadna dlatego została rozpoznana na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Zgodzić się należy ze skarżącym, że orzeczenie Sądu II instancji nie może się ostać, gdyż zapadło z rażącym naruszeniem przepisów prawa procesowego wskazanych w kasacji.

Z analizy akt Sądu Rejonowego w O., sygn. II K 189/04 wynika, iż wyrokiem tego Sądu z dnia 7 lutego 2006 r. J. G., za opisany w pkt II i III ciąg przestępstw kwalifikowanych z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełnionych odpowiednio w nocy na 1 sierpnia 2003 r. i w nocy na 13 sierpnia 2001 r., został ostatecznie skazany na karę 2 lat pozbawienia wolności i 150 stawek dziennych grzywny po 20 zł każda, przy zastosowaniu art. 91 § 1 k.k. (k. 1058 - 1064 akt II K 189/04).

Sąd Okręgowy w L. wyrokiem z dnia 28 czerwca 2006 r., sygn. akt V Ka 616/06, częściowo zmienił na korzyść J. G. wyrok Sądu Rejonowego w O. w sprawie II K 189/04 (k. 1158-1159 akt II K 189/04). Jednocześnie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego zasygnalizowano ujawnienie oczywistej omyłki pisarskiej, w odniesieniu do daty czynu z pkt II wyroku Sądu I instancji, bowiem zamiast oznaczonego tam roku 2003 winien być wpisany rok 2001. W konsekwencji nakazano sprostowanie orzeczenia dotkniętego tym uchybieniem Sądowi Rejonowemu w O., jako oczywistej omyłki pisarskiej (k. 1173 akt II K 189/04).

W wyroku łącznym Sądu Okręgowego w L. z dnia 5 listopada 2007 r., sygn. akt IV K 214/07, po analizie prawomocnych wyroków zapadłych w odniesieniu do J. G. przyjęto, że pierwszym wyrokiem skazującym za przestępstwa pozostające w zbiegu realnym, który wyznaczał granicę łączenia kar orzeczonych w wyrokach

jednostkowych jest wyrok Sądu Rejonowego w L. z dnia 13 czerwca 2003 r. w sprawie IX K 253/03.

W związku z tym ustaleniem, prawomocny wyrok Sądu Rejonowego w O. w sprawie II K 189/04, został objęty analizowanym wyrokiem łącznym tylko co do skazań za część przestępstw, bowiem przyjęto brak warunków temporalnych, w rozumieniu art. 85 k.k., w odniesieniu do przestępstw opisanych w pkt II i III powołanego wyroku jednostkowego z uwagi na datę 1 sierpnia 2003 r. przyjętą w opisie czynu z pkt II, eliminującą objęcie karą łączną orzeczoną w wyroku łącznym jednostkową karę pozbawienia wolności i grzywny wymierzoną na podstawie art. 91 § 1 k.k. *in fine* za przestępstwa opisane w pkt II i III, w ramach przyjętej konstrukcji ciągu przestępstw. Dlatego też, w tym zakresie umorzono postępowanie w przedmiocie wyroku łącznego.

W ten sposób Sąd Okręgowy analizując uprzednią karalność skazanego w kontekście wydania wyroku łącznego nie dostrzegł sygnalizowanego wyżej uchybienia Sądu Rejonowego w O. w zakresie oznaczenia daty czynu z pkt II, a przecież ta okoliczność miała istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy o wydanie wyroku łącznego, bowiem w przypadku przyjęcia prawidłowej daty tego czynu – 1 sierpnia 2001 r. uprzednim dokonaniu przez sąd właściwy sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej, prawomocne skazania za ciąg przestępstw opisany w punktach II i III wyroku Sądu Rejonowego w O. z dnia 7 lutego 2006 r., sygn. akt II K 189/04, powinny być objęte wyrokiem łącznym, ponieważ zostały popełnione zanim zapadł pierwszy wyrok, chociażby nieprawomocny, co do któregośkolwiek z tych przestępstw i wymierzono za nie kary tego samego rodzaju.

Jeśli więc sąd właściwy umorzył we wskazanym zakresie postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego, mimo prawnie istniejących warunków orzeczenia kary łącznej w wyroku łącznym, to dopuścił się obrazy zarówno art. 85 k.k. w zw. z art. 569 § 1 k.p.k., jak i przepisu art. 572 k.p.k.

Należy podkreślić, że już sama konfiguracja chronologiczna czynów opisanych w pkt II i III wyroku Sądu Rejonowego w O. z dnia 7 lutego 2006 r. w sprawie II K 189/04, połączonych w ciąg przestępstw była tak nietypowa, że obligowała Sąd do zwrócenia baczniejszej uwagi na prawidłowość tego orzeczenia, a tym samym bardziej szczegółowego zapoznania się z aktami sprawy, co

pozwoлиłoby stwierdzić istnienie podstaw prawnych do objęcia wyrokiem łącznym tych skazań – po wykonaniu czynności przewidzianych w art. 105 k.p.k., zleconych przeciw do przeprowadzenia w wytycznych Sądu odwoławczego, który w sprawie V Ka 616/06 dokonał kontroli instancyjnej wskazanego wyżej wyroku Sądu Rejonowego. W dacie wydania wyroku łącznego Sądu Okręgowego w L. wytyczne te nie zostały jeszcze wykonane, bowiem do sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej w wyroku zapadłym w sprawie II K 189/04 Sądu Rejonowego w O. doszło dopiero dnia 16 sierpnia 2011 r. (zob. postanowienie wydane w trybie art. 105 k.p.k. - k. 1288 akt II K 189/04). Sprostowanie to nie stanowiło jednak takiej modyfikacji wyroku jednostkowego, która powodowałaby potrzebę wydania nowego wyroku łącznego stosownie do dyspozycji art. 575 § 2 k.p.k. Sąd Najwyższy w tym składzie w pełni akceptuje stanowisko wyrażone w postanowieniu SN z dnia 15 stycznia 2014 r., sygn. akt III KK 322/13, który na tle tej samej sytuacji faktycznej i prawnej uznał, że z punktu widzenia skutków – o jakich mowa w art. 575 § 2 k.p.k. – postanowienie o sprostowaniu wyroku jednostkowego, który był przedmiotem orzekania w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego jest irrelewantne, albowiem istotą sprostowania nie jest zmiana pierwotnej treści wyroku, ale przywrócenie mu takiej postaci jaką powinien mieć od początku. Jednocześnie w judykacie tym Sąd Najwyższy trafnie uznał, że w analizowanym układzie procesowym ewentualne skorygowanie uchybień, których dopuścił się Sąd Apelacyjny w sprawie II AKa 5/08 może nastąpić wyłącznie wskutek rozpoznania nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że wyrok łączny Sądu Okręgowego w L., w zakresie w jakim nie objęto nim prawomocnego skazania za ciąg przestępstw przepisanych J. G. w pkt II i III wyroku Sądu Rejonowego w O. w sprawie II K 189/04 został wydany z rażącym naruszeniem art. 85 k.k. w zw. z art. 569 § 1 k.p.k., i art. 572 k.p.k. Sąd Apelacyjny utrzymując tenże wyrok w mocy, wprowadził te uchybienia do własnego orzeczenia i z tego powodu orzeczenie to należy uznać za rażąco niesprawiedliwe, skoro prawidłowa konfiguracja prawomocnych skazań J. G. za poszczególne przestępstwa wyrokami jednostkowymi podlegającymi łączeniu mogła w sposób znaczący wpłynąć na

ostateczny kształt kary łącznej w wyroku łącznym, a w konsekwencji nawet poprawić sytuację skazanego w postępowaniu wykonawczym.

Wprawdzie apelacja obrońcy skazanego odnosiła się tylko do orzeczenia o karze łącznej i postulowała o jej obniżenie, jednak odstąpienie podjęcia przez Sąd odwoławczy czynności procesowych zmierzających do spowodowania sprostowania przez Sąd Rejonowy w O. oczywistej omyłki pisarskiej w wyroku tego Sądu z dnia 7 lutego 2006 r., w sprawie II K 189/04, a następnie zaniechanie dokonania zmiany zapadłego w I instancji wyroku łącznego we wskazanym wyżej kierunku, doprowadziło do naruszenia art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., które to przepisy, w przypadku rażącej niesprawiedliwości wyroku, obligują Sąd odwoławczy do kontroli instancyjnej wyroku Sądu I instancji niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz do dokonania zmiany wyroku na korzyść oskarżonego poza zakresem skargi odwoławczej. Naruszenie tych przepisów było w analizowanej sprawie rażące i miało istotny wpływ na treść wyroku Sądu odwoławczego.

Dlatego też Sąd Najwyższy na podstawie art. 537 § 2 k.p.k., uwzględniając kasację Rzecznika Praw Obywatelskich, uchylił zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego oraz utrzymany nim w mocy wyrok łączny Sądu Okręgowego w L. i przekazał sprawę temu ostatniemu Sądowi do ponownego rozpoznania w I instancji.

Orzekając powtórnie Sąd Okręgowy uwzględni przedstawione wyżej zapatrywania prawne oraz jeszcze raz dokona analizy prawomocnych skazań J. G. w kontekście możliwości wydania nowego wyroku łącznego, uzyskując w tym zakresie aktualne dane o uprzedniej karalności skazanego, a gdy zajdzie taka potrzeba również opinie i informacje określone w art. 571 § 1 k.p.k. Nadto uwzględni fakt sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej w wyroku Sądu Rejonowego w O., sygn. akt II K 189/04 w zakresie daty czynu z pkt II, jak też będzie miał na uwadze, że kasacja została wniesiona na korzyść skazanego, co powoduje wystąpienie w postępowaniu ponownym pośredniego zakazu *reformationis in peius* (art. 443 k.p.k.).

